

Hudmottagningen

Högsbo närsjukhus

Datum

Maligt melanom patientinformation

Maligt melanom

Du har av din läkare fått besked att du har ett maligt melanom. Detta är en form av hudcancer som uppkommer i hudens pigmentceller (melanocyter). Maligt melanom drabbar cirka 4000 personer i Sverige varje år. Dessutom upptäcks över 4000 fall av förstadier till maligt melanom varje år. Det är den cancerform som ökar mest i vårt land vilket mest beror på våra ändrade solvanor under de senaste årtionden.

Vem får maligt melanom?

Maligt melanom är lika vanligt hos båda könen. Melanom kan sitta var som helst i huden men är något vanligare på benen hos kvinnor och på bålen hos män. Sjukdomen upptäcks vanligast kring 50-årsåldern, men förekommer även hos yngre vuxna. Melanom förekommer nästan aldrig före puberteten och är mycket ovanliga före 20-årsåldern.

Varför får man maligt melanom?

Pigmentcellernas cellkärnor skadas av UV-strålningen som finns i vanligt solljus. Dessa skador kan oftast repareras av kroppen men ibland fungerar inte vårt inbyggda reparationssystem och cellkärnan skadas permanent. Den skadade pigmentcellen börjar då dela sig okontrollerat och det uppstår ett maligt melanom. Det finns en viss risk för spridning av melanom och man säger då att tumören ger dottersvulster (metastaser).

Sola försiktigt!

Huvudorsaken till malignt melanom är solens ultraviolettera (UV) strålning. Känsligheten för solens strålar ökar om man har ljus hy, ljus eller röd hårfärg eller dålig förmåga att bilda hudens pigment (melanin). Därmed ökar också risken att utveckla malignt melanom. Intensiv solning och solbränna är speciellt farligt, särskilt under barndomen.

Symtom:

Sjukdomen uppstår ibland i gamla födelsemärken men de flesta uppkommer som en helt ny fläck i huden. Det första tecknet på malignt melanom kan vara att ett födelsemärke (nevus) börjar växa, ändra form eller färg. Melanom brukar visa sig som relativt platta brun-svarta fläckar med ojämn pigmentering och form samt oregelbundna kanter. De är ofta mer än 5-6 millimeter i diameter vid upptäckt.

Prognos:

Den viktigaste prognostiska faktorn vid melanom är tumörtjockleken. Det är därför viktigt med en tidig diagnos som kan ställas om man själv håller uppsikt på sina födelsemärken. Numera sker ofta en tidig upptäckt av sjukdomen tack vare en ökad medvetenhet i befolkningen och inom sjukvården. Detta har förbättrat prognosen och mellan 80-85% av patienterna blir botade. Alla maligna melanom är dock botbara vid tidig upptäckt.

Behandling:

Ett malignt melanom måste opereras bort. Detta görs vanligtvis med lokalbedövning. Melanom skärs bort med en marginal på några mm med frisk vävnad runt tumören. Om man har tagit bort ett misstänkt födelsemärke som sedan mikroskopiskt visar sig vara ett malignt melanom görs då en ny operation med totalt 1-2 cm marginal runt ärrret efter första operationen. I vissa fall går man även vidare med kirurgisk undersökning av närmaste lymfkörteln.

Kontroller efter behandling:

En hudläkare bör bedöma alla patienter hos vilka man konstaterat malignt melanom. Man undersöker då hela hudkostymen för att se att det inte finns fler misstänkta fläckar i huden. Man känner samtidigt på halsen, armhålorna och ljumskarna för att bestämma om lymfkörtlarna behöver undersökas

ytterligare. Beroende på tjockleken och typen av melanom samt hur övriga födelsemärken ser ut bestämmer hudläkare om fortsatta kontroller behövs och i så fall hur ofta. Det är viktigt att du regelbundet ser över din hud. Upptäcker du något misstänkt får du gärna kontakta oss så ordnar vi ett återbesök.

Ärftlighet:

5-10% av patienterna med malignt melanom tillhör familjer där två eller flera släktingar har haft sjukdomen. Medlemmar i sådana familjer kan ha många stora oregelbundna födelsemärken som kallas dysplastiska eller atypiska nevi. Om det i en släkt finns minst två personer som haft malignt melanom brukar alla familjemedlemmar erbjudas en undersökning för att bedöma deras nevi. Statistiken talar för att dessa familjer är vanligare i Västsverige.

Solskydd:

För att minska risken och takten för att nya liknande hudförändringar skall uppstå bör man skydda sig från solen. Starkast är solen mitt på dagen mellan kl 11 och 14. Vistas gärna i skuggan. Bäst skyddar man sig med kläder och hatt. Tätt vävda kläder skyddar mycket bra. Det finns kläder speciellt framtagna för att skydda mot solen. Dessa är gjorda i ett behagligt material och finns till både vuxna och barn. Kroppsdelar som inte kan täckas av kläder får man komplettera med solkräm. Solkrämen bör ha minst solskyddsfaktor 30, vara märkt med UVA-symbol samt vara behaglig för dig att använda. Stryk på riklig mängd i ett jämnt lager och upprepa gärna påstrykningen av solskyddskrämen en gång till direkt efter första gången. Upprepa under dagen samt efter bad. Undvik att sola i solarier.

Kontaktsköterska och kurator:

Om du har haft malignt melanom bör du ges kontaktuppgifter till en särskild kontaktsjuksköterska. Vid behov kan kontakt med kurator eller psykolog ordnas.

Mer information:

Vill du ha mer information om malignt melanom så kan vi rekommendera hemsidan "1177 vårdguiden" på internet. Skriv in ordet "melanom" i sökfältet och klicka på något av sökresultaten.